
LA PETJADA VALENCIANA EN *NOSTRA PARLA*

ANNA GARCIA ESCRIVÀ
agares3@alumni.uv.es
Universitat de València

Resum: *Nostra Parla* i l'òrgan difusor homònim van treballar entre els anys 1916 i 1924 per enfortir les relacions entre els principals territoris del domini lingüístic, amb la finalitat de recuperar l'ús institucional i social de la llengua catalana, l'assoliment de l'autogovern i la coordinació política i cultural entre tots aquells territoris. Així, l'ens tenia estructures territorials –anomenades *seccions*– a Mallorca, al Principat, al País Valencià i finalment a Menorca, des d'on s'actuava horitzontalment per la regeneració lingüística i nacional. En aquest context apareix la Secció Valenciana, conformada per alguns dels personatges més rellevants de l'escena cultural valenciana. Els pancatalanistes valencians feien aportacions tant des de la Secció com des d'altres plataformes polítiques o culturals, tal com deixa entreveure la publicació. Alhora, la Secció rebia l'ale i la contribució dels valencianistes migrats que, del Principat estant, s'interessaven i feien aportacions per tal de fer progressar el seu territori en clau valencianista.

Paraules clau: pancatalanisme, *Nostra Parla*, País Valencià, escriptors, Secció Valenciana.

THE VALENCIAN FOOTPRINT IN *NOSTRA PARLA*

Abstract: *Nostra Parla* and the homonymous journal worked between 1916 and 1924 to strengthen the relationships among the main territories in the linguistic domain with the aim to recover the institutional and social use of Catalan language, to achieve self-government and the political and cultural coordination among all those territories. This entity had territorial structures –named *sections*– in Majorca, in Catalonia, in the Valencian Country and finally Minorca, from where horizontal action for the linguistic and national regeneration was taken. In this context its Valencian Section is established, made up by some of the most important figures in the Valencian cultural scene. Valencian pancatalanists provided contributions both from the Section and from other political or cultural platforms, as the journal suggests. Simultaneously, the Section was encouraged and supported by migrated Valencianists who, from Catalonia, were interested and made contributions to make progress in their territory in terms of valencianism.

Key words: pancatalanism, *Nostra Parla*, Valencian Country, writers, Valencian Section.

1. INTRODUCCIÓ

Nostra Parla va ser la publicació de l'entitat homònima, activa entre els anys 1916 i 1924, i es va caracteritzar per la defensa de la llengua catalana en els territoris en què és llengua pròpia, ja que les persones que formaven part de l'associació entenien que la llengua era la petjada més significativa i probatòria de la nació.

L'ens es va establir a Barcelona i va tenir també seus a Palma, València i finalment a Maó. Així mateix, a mesura que l'associació guanyava pes social, es van crear delegacions a diverses poblacions principatines; l'any 1922, per contra, es va abandonar l'activitat en primer lloc a Mallorca i un any més tard també a Barcelona i València, pràcticament al mateix temps que va començar a publicar-se el butlletí de la Secció Menorquina, que únicament va resistir 10 números, des d'agost de 1923 a maig de 1924. En canvi, no tenim constància que hi haguera cap delegació a la Catalunya del Nord.¹

Els membres de l'entitat partien del precepte que l'essència del poble és la llengua i, en aquest sentit, es definien com a pancatalanistes. Tot i això, propugnaven que cada territori havia de crear i desenvolupar el seu propi nacionalisme, sense paternalismes, per a, finalment, assolir la unificació de la pàtria.

L'òrgan difusor de l'entitat va passar per diverses etapes: en constituir-se l'associació, s'anunciava a les pàgines de *Pàtria Jove*,² perquè encara no tenia publicació pròpia; a partir d'agost-setembre de 1917 ja en posseïa, es tractava de la segona etapa de la publicació *Ofrena*, que va canviar de nom a *Ofrena. Orgue de "Nostra Parla". Agrupament de balears, catalans, rossellonesos i valencians*. Aquest no va ser el darrer canvi de nom, ja que posteriorment es van produir més modificacions de nom.³ Tot i aquestes variacions, la tasca de la revista era, en essència, la mateixa: el retrobament dels territoris catalanoparlants a partir de la reivindicació lingüística i nacional.

La revista tenia seccions fixes, a partir de les quals oferia informacions com ara la constitució d'una entitat o el naixement d'una publicació de tipus nacionalista; també hi havia cròniques breus d'actes de l'ens, anuncis... i fins i tot s'hi donava compte de l'interès que despertava la literatura catalana fora de les seues fronteres.

Aquestes seccions, juntament amb diversos articles sobre la llengua en àmbits concrets com el de la borsa, l'Església o el comerç, pretenien fer reflexionar els lectors sobre la idoneïtat d'emprar la llengua pròpia pertot. Convé constatar, però, que els veritables espais *leitmotiv* de la publicació eren els ajuntaments i l'escola.

2. ELS VALENCIANS DE *NOSTRA PARLA*

Durant el període que ens ocupa es van desplaçar a Catalunya un grup considerable de valencians; això ens ho confirma, per exemple, l'existència de l'associació Joventut Valencianista a Barcelona des de l'any 1913. En aquest context, l'òrgan difusor de *Nostra*

¹ Malgrat que l'entitat es feia dir "Nostra Parla. Agrupament de balears, catalans, rossellonesos i valencians" i que sí que va tenir delegació a la resta de territoris esmentats.

² Va tenir una vida molt curta ja que només va haver-hi tres números: d'abril a juny de 1916.

³ Per a més informació sobre aquest punt, vos remetem a l'obra de Graña (1995: § 5).

Parla va publicar articles referits al País Valencià redactats per valencians des d'una banda i des de l'altra del Sènia.

L'activitat de la Secció Valenciana de *Nostra Parla* té un clar reflex en les pàgines de la publicació. A més, a través de les cròniques, es pot prendre el pols al valencianisme i, gràcies als articles dels membres valencians, podem saber com i on focalitzen els esforços per tal d'assolir el restabliment de l'autonomia i la dignificació de la llengua.

2.1. ELS VALENCIANS A BARCELONA

Com ja hem avançat, la colònia de valencians a Catalunya –a Barcelona especialment–, migrada per manca de treball o per motius acadèmics, va ser extensa i va contribuir d'allà estant a l'empresa valencianista.

Pel que fa a la participació d'aquests en l'òrgan difusor, Jesús Ernest Martínez Ferrando va ser, amb diferència, el més actiu. No debades va formar part de la primera directiva de l'associació, fins al desembre de 1917 (Graña 1997: 32) i de la Comissió de Premsa i Relacions.

«Moment actual de la poesia valenciana» és el nom d'una conferència de Jesús Ernest Martínez Ferrando llegida a l'Ateneu Enciclopèdic Popular de Barcelona i publicada en els números 2 de la *Revista de "Nostra Parla"* i el 4 de *Nostra Parla*.

Per a ell, la poesia valenciana no era tan rica com la que es produïa al Principat o a Mallorca però, tot i això, considera que a poc a poc augmenta de qualitat perquè té un «valor que l'eleva poderosament sobre el nivell que fins ara ha assolit: em refereixo a la seva amor per la llengua, amor que lluita i mai desespera sota una pesada llosa de plom» (Martínez Ferrando 1918b: 29), i reconeix que el conreu de la poesia en català al País Valencià mai no va cessar.

En l'article fa un repàs per la literatura valenciana clàssica i equipara Teodor Llorente amb Frederic Mistral o Joan Maragall, dels quals opina que van ser els caracteritzadors del moment de desenvolupament espiritual dels seus territoris.

L'arxiver es torna a referir a Llorente per fer una comparativa entre tres lletraferits valencians: d'aquest opina que dona una embranzida a la llengua; de Blasco Ibáñez, que fa totalment el contrari, i de Querol, que està entre els anteriors. Per a ell, l'ús de les dues llengües per part de Querol és símptoma del dubte que existia al País Valencià a l'hora que els escriptors triaren llengua perquè, segons Jesús Ernest Martínez Ferrando, Llorente i Blasco Ibáñez «no tingueren el relleu que calia per decantar la ciutat cap a una banda definitiva; avui l'ambient d'ambigüetat subsisteix» (Martínez Ferrando 1918b: 30) i es pregunta:

convé als nostres poetes un nou període de reconstrucció d'esperit perquè com pot brollar poesia digna si l'ambient és bastard? Com pot ser bella l'imatge de l'espill si l'objecte que s'hi reflexa és deforme? [...] El poeta valencià, doncs ha de pendre a sapiguer apartar ço que és genuïnament del país de ço que li és exòtic (Martínez Ferrando 1918b: 31)

per sentenciar a continuació: «solament seguint aquest camí i portant-los de sobre la moderna juxtaposició d'esperits tan poderosa i que ens aboca a un fatal nihilisme sensible, podríem fer tasca constructiva» (Martínez Ferrando 1918*b*: 31).

També hi fa una anàlisi dels poetes en actiu i opina que n'hi ha tres plens d'entusiasme: Miquel Duran, Daniel Martínez i Jacint Mustieles, dels quals destaca virtuts poètiques: del primer, el color; del segon, la passió, i del tercer, la galania. A més a més, també preveu quins poetes destacaran en el futur: Lluís Cebrian Ibor, Puig Espert, Pasqual Asins i Francesc Caballero.

En el segon número en què es publica aquest text es fa un repàs amb comentaris de les publicacions de cada poeta, tot i que adverteix l'autor que «no tenen una valor crítica definitiva» (Martínez Ferrando 1918*a*: 92) i que la poesia valenciana està en transició. Finalment, es congratula de la consciència que han assolit aquests poetes perquè «cultura en el nostre cas val a dir consciència» (Martínez Ferrando 1918*a*: 96).

Així mateix, també va participar en la *Secció crítica*, en la qual fa una ressenya del poemari *Cançó d'ahir* de Miquel Ferrà; en aquell mateix número també es publica un article seu titulat «Els dos esperits». Segons ell, aquests esperits són el català i el castellà i «sovint els carrers de la ciutat es veieren convertits en veritables camps de batalla» (Martínez Ferrando 1917: 7), encara que segons ell s'havien fos en un mateix esperit. El periodista es preocupa per aquesta dualitat i opina que convindria que un dels dos esperits s'imposara, i per a això té en compte que el cap i casal està envoltat d'una àmplia zona valencianoparlant i, així, propugna que siga València la que es revalencianitze per tal que no es castellanitze la resta del país. També lamenta que la capital no done «eixa escalfor amable ni tan sols un ambient acollidor per als fills que li venen de les ciutats petites i dels pobles humils» (Martínez Ferrando 1917: 8).

Jesús Ernest Martínez Ferrando dona molta importància a la qüestió de la llengua. En aquest sentit, escriu en el número 13 de *Nostra Parla* una sèrie de quatre articles titulada *La llengua a València* que engloba «La morta-viva», «El valencià, llengua dels humils», «Valencià, castellanitzada» i «Ço que deia el carter d'Amelie-les-Bains».

En «La morta-viva» es refereix als valencianistes del seu temps, els quals no són escriptors exclusivament sinó que també tenen altres ocupacions cosa que, segons opina, ha fet que la ideologia deixara de ser somniadora per ser enèrgica i peremptòria, i els considera el grup millor orientat contra la pobresa ideològica de la resta d'opcions polítiques.

«El valencià, llengua dels humils» li serveix per fer un repàs del que ha suposat la llengua de València per a la Corona d'Aragó. Per a ell la ciutat és «el mirall més límpid i luminós del renaixement italià» (Martínez Ferrando 1923*a*: 192) i el «centre cultural més important de la nomenada, per caprici del destí, Corona d'Aragó» (Martínez Ferrando 1923*a*: 192), i atribueix el canvi de paradigma a la unió amb Castella i a la rellevància de la conquesta d'Amèrica.

Ara, palesa que el valencià serveix per diferenciar l'humil i el burgès, ja que «el valencià és d'ús quasi bé exclusiu de la classe mitjana» (Martínez Ferrando 1923*a*: 191), cosa que, juntament amb les ridiculitzacions d'Escalante, li semblen lamentables, encara que postula que el to popular i senzill de l'autor teatral pot ser la manera de recuperar la llengua.

En «Valencià, castellanitzada» opina que la pugna entre allò català i allò castellà ha tingut com a resultat una buidor en la literatura i també fa referència a un escriptor francès – de qui no recorda el nom – que, referint-se a València, va dir que era la regió més provinciana de l'Estat.

L'autor fa esment de dos escriptors valencians de llengua castellana: Azorín i Blasco Ibáñez. Del primer diu que «adoptà l'idioma dominador per raons fàcilment explicables» (Martínez Ferrando 1923*b*: 193). Pel que fa al segon, opina que va canviar de llengua literàriament per tal de ser més internacional i afig que és «el representant brillantíssim d'aquest esperit xavacà» (Martínez Ferrando 1923*b*: 193) i que l'amor del republicà pel català és similar al d'un «vell militar per les seues pantufles d'anar per casa» (Martínez Ferrando 1923*b*: 193). Per contra, esbossa un grup de joves valencianistes que treballa per subvertir la situació.

En el darrer dels quatre articles, «Ço que deia el carter d'Amelie-les-Bains», es refereix a una anècdota ocorreguda a la Catalunya del Nord durant un viatge amb Ferrandis Luna. Mentre enraonaven en una cafeteria, un home, el carter, que els escoltava, els va preguntar d'on eren. En saber que eren valencians, l'home va dir, dirigint-se als seus amics: «sembla que no i la *nostra llengua* es parla en una extensió de terreny molt més considerable del que nosaltres creiem» (Martínez Ferrando 1923*c*: 194). Per a l'arxiver, és indicatiu i suggeridor que, des del desconeixement i al marge de les disputes sobre la unitat de la llengua, un parlant se senta proper a un individu nat tan lluny.

A banda de Jesús Ernest Martínez Ferrando, també podem destacar l'aportació de Jacint Mustieles, encara que la seua col·laboració va ser més modesta. D'aquest podem llegir un poema titulat «L'anyor de la vida antiga», el títol del qual indica amb exactitud el tema del poema: l'enyor dels moments de felicitat del passat davant de la solitud del present (Mustieles 1918: 32-33).

A banda d'això, Mustieles hi va publicar un article arran del traspàs d'Enric Prat de la Riba. El poeta recorda la fundació de la Joventut Valencianista i l'estada del «seny ordenador» a València per participar en un acte. L'endemà, confessa, «jo escribía el primer article de franca catalanitat i franc nacionalisme» (Mustieles 1917: 17), també s'accontenta pel moviment del nacionalisme i afig que els textos de Prat de la Riba —a qui esbossa com a semidéu— han esdevingut credo per als valencianistes.

Com veiem, els valencians que residien a Catalunya contribuïen des de la distància a fer créixer el valencianisme a partir d'articles, poemes o obres i, a banda, mantenien relació amb personatges nacionalistes destacats per tal de donar dinamisme i amplitud de mires al valencianisme.

2.2. LA SECCIÓ VALENCIANA

La notícia de la constitució de la Secció Valenciana és d'abril de 1918 i va acompanyada d'un manifest en què es convida els valencians a sumar-se a l'entitat:

Valencià:

Qualsevulla que sia la teua escola filosòfica,

Qualsevulla que sia la teua filiació política.

Penses com penses, com a bon valencià,

Sies que sies com a bon valencià.

Escolta:

«Nostra Parla» creu amb el poeta que

«Poble que sa llengua cobra

se recobra a si mateix.»

Nostre poble per assolir la plenitud de la seua vida ha de recobrar l'empori de la seua llengua.

Per l'imperi de la llengua valenciana a totes les terres valencianes treballarà «Nostra Parla».

Pel triomf d'aquesta necessitat de la nostra ànima lluitarà «Nostra Parla».

Volem una estreta unió de tots els pobles que parlen nostra llengua.

Volem que la llengua sia el llaç amorós que'ns uneixca.

La força amorosa de l'ideal ens empeny.

Ajuda-nos i sotscriute! (Anònim 1918: 22-23).

Aquest manifest s'acompanya de l'anunci del Concurs de Lectura Infantil, organitzat per la recent estrenada Secció per al mes de juny. A més, el número posterior ens informa que diverses entitats i particulars han oferit premis per lliurar-los en el concurs.

La tercera notícia que tenim del concurs és del mes de juny. Per justificar la celebració del concurs, s'hi reproduïx un article de Bernat Ortí publicat anteriorment a *Las Provincias* i titulat «El idioma i la enseñanza». Ortí s'hi refereix a l'acte i considera que «un poréntesis de oro nos abrió en la espaciosa senda del bregar cotidiano y la inquietud del deseo se convirtió en esperanza» (Ortí 1918: 64) perquè per a ell el fet que els xiquets aprenguen en una llengua aliena és el principal problema pedagògic. Això comporta, segons ell, que els alumnes no prenguen part del seu ensenyament i per això es mostra favorable al concurs i s'ofereix a col·laborar-hi com a patriota i mestre.

En el número següent, els lectors van poder llegir la crònica de l'acte en forma d'article, redactat per Josep Blanquer. Aquelles línies ens informen que hi va participar l'alcalde de València, Faustí Valentí, el qual va acabar el seu discurs així: «teniu molta raó. No és just que en les escoles de València s'ensenyin llengües estrangeres i no s'ensenyi el Valencià, que aprenguérem de llavis de les nostres mares» (Blanquer 1918: 91) i es va comprometre en nom de València a fer que el català entrara a les escoles en un termini breu. En aquest sentit, l'alcalde va presentar una proposició al ple que va ser aprovada per unanimitat. L'endemà, però, el cap del seu partit, Félix Azzati, el va desautoritzar i l'alcalde va dimitir.

Pel que fa a l'organigrama de la Secció Valenciana, segons Graña (1995: 68) el 1918 Pasqual Asins presidia la Secció i hi exercia de secretari Francesc Roca. Amb tot, per la publicació sabem que Bernat Ortí va fer de secretari mentre ho era Roca (*Nostra Parla* VIII, 1919: 12), cosa que contradiu Graña. Les dades més fidedignes sobre el consell directiu valencià arriben l'estiu de l'any 1921, moment en què està conformat pels intel·lectuals següents: Francesc Almela i Vives, president; Francesc Soto i Mas, vicepresident; Adolf Pizcueta, secretari; Manuel David i Martí, Josep Garcia Conejos i Manuel d'Espinosa, vocals, i Lluís Cebrian Ibor, tresorer. Durant la celebració de l'Assemblea d'Enaltiment de la Llengua Valenciana, però, ja no era president Francesc Almela i Vives sinó Vicent Tomàs Martí (Graña 1995: 70).

Aquest acte es va celebrar al Palau de la Generalitat entre els dies 23 i 26 de juliol de 1922. S'hi van discutir ponències sobre el valencià a l'escola, als tribunals, als organismes públics o a casa. En aquestes jornades, en què s'esperaven representants de les tres diputacions i de la universitat, es van sobrepasar els propòsits inicials i va contribuir a generar entesa entre els partits polítics del moment, fins i tot entre carlins i blasquistes, que eren els més oposats.

L'assemblea, segons Cucó (1999: 172), va contribuir a canviar definitivament l'actitud d'Azzati,⁴ que des de llavors va reivindicar les aspiracions nacionals i lingüístiques del poble valencià davant de l'Estat i va iniciar una campanya de reclamació del català en l'ensenyament i, encara més, va exigir la creació d'una Universitat d'Alts Estudis Valencians.

La rellevància de la Secció Valenciana dins de l'entitat va ser significativa, tal com demostra el fet que es dedicaren dos números de la publicació al País Valencià: el seté del *Butlletí de Nostra Parla* i el dihuité de *Nostra Parla*. A banda d'això, el tretzé de *Nostra Parla* conté la secció *La llengua a València*, comentada més amunt.

El seté número, subtítulat «Número extraordinari dedicat a València», inclou a la primera pàgina una justificació:

al dedicar aquest número del Butlletí a València, la secció catalana de Nostra Parla sent una tan fonda emoció en saludar al poble germà que comença a aplegar-se, a desvetllar-se i a redimir-se.

Germans de Pàtria: Avant! Que la via costeruda se'ns farà més planera si la fem junts! (Anònim 1921: 105).

La segona pàgina del número és aprofitada per Francesc Almela i Vives per posar en situació els lectors:

Per a reviscolar en terres de València la llengua nostrada, ens trobem amb els mateixos obstacles, accentuats, que en la Catalunya estricta les ramificacions burocràtiques de l'Estat espanyol duen la correntia exòtica; [...] el poble roman en l'inconsciència.

Tenim, oi més, un factor que per la seva gerda vigoria el reputem cosa particular: el bilingüisme (Almela 1921: 106).

Almela emmarca el bilingüisme: «l'originaren els companyons del rei En Jaume I» (Almela 1921: 106) i indica que perdura especialment a les zones frontereres amb territoris castellanoparlants, per això opina que «cal cercar el predomini valencià per a finir el cicle amb la glòria rútila, perdurable i exclusiva de la vernàcula expressió» (Almela 1921: 106).

L'article següent, «La llengua en el valencianisme», va estar escrit pel secretari, Adolf Pizcueta, el qual considera que les aspiracions nacionalistes adquireixen sentit quan hi ha una llengua per ser reivindicada, ja que en cas d'assolir-se una autonomia limitada es continuaria sota la dependència espiritual espanyola, sense aquesta reivindicació. Hi afig també que els enemics del valencianisme declaren que el problema amb els nacionalistes és l'idioma i que això es resoldria si els valencianistes no foren intransigents. Per a Pizcueta, però, el problema és un altre: que l'aspiració del valencianisme és la independència i no les concessions de tipus cultural, cosa que per als espanyolistes seria «la màxima aspiració» (Pizcueta 1921: 107) i per als valencianistes, el començament.

Francesc Soto i Mas també diu la seua en aquest número en l'article «Cal l'ensenyament de l'idioma valencià». El fet de ser pare el fa encara més conscient del problema de l'aïllament del català en l'ensenyament:

⁴ Convé recordar que va ser ell qui va forçar l'excalcalde de València a dimitir.

o li planteja al fill l'etern absurde del canvi d'idioma en l'escola, perjudicant-li el desenrotllament de la intel·ligència i així mateix perjudicant a la pàtria [...], o traeix les seves conviccions parlant-li tothora en l'idioma imposat (Soto i Mas 1921: 109)

i continua:

la pràctica d'aquesta paradoxa ens resulta saludable a nosaltres, car la concessió transitòria que fem, la compensem amb una protesta muda i permanent que ens purifica el foc sagrat amagat endins... no obstant, els resultats d'aquests procediments no poden ésser més fatals per al renaixement de la nostra llengua (Soto i Mas 1921: 109).

En aquest sentit, proposa als valencianoparlants nacionalistes que, en lloc d'omplir els espais públics de papers amb el text «Parleu Valencià!» i de censurar els pares que tot i ser valencianistes parlen en castellà als fills, s'unisquen a entitats culturals per tal d'aconseguir que s'hi implante el català. Així, pensa que en el futur els papers de «Parleu Valencià!» no s'hauran d'acompanyar d'altres amb el text «Ensenyeu-lo!».

L'article de Tomàs i Martí pretén acostar la situació del valencianisme als lectors, però també vol que els moviments nacionalistes de tots els territoris catalanoparlants es «compenetren tan íntimament que formen un tot que s'ofereix al món com un plet definit i conjunt: el de la raça catalana» (Tomàs i Martí 1921: 114).

Quant a la realitat del nacionalisme valencià, l'artanenc caracteritza les dues faccions, pancatalanistes i valencianistes autocentrats, de la manera següent:

uns que han fruit de les dolceses de la fruita ben madura i són, encara que no ho diguin, pancatalanistes i treballen pel deslliurament de València, Estat de la Gran Catalunya; i uns altres que més atenen a obcecaments que a la realitat, volen dar-li, al valencianisme, un caire exclusivista i fabricar una personalitat nacional valenciana, ètnica, filològica i històrica (Tomàs i Martí 1921: 115).

És evident que l'autor pertany al primer grup, i a més fa notar que s'alegra que el segon grup no reba tant de suport social com el primer.

Per a Tomàs i Martí, l'acció valencianista s'ha d'efectuar en català i no en castellà, i lamenta que els valencianistes del cap i casal no hagen tingut interès a dissenyar un ideari vàlid de Vinaròs a Oriola, això justificaria, continua, que les publicacions dels grupuscles que sorgeixen a la resta del país tinguen poca durada.

«L'ensenyança valenciana», redactat per Carles Salvador, critica que l'ensenyament valencià és alienant: «la Història de València no és ensenyada; ho és la de Castella» (Salvador 1921: 110-1) i per això es pregunta: «com ha d'interessar la cosa en la qual no se li posa l'atenció merescuda?, com ha d'esdevenir interessant la cosa a la qual no se li procura atenció?» (Salvador 1921: 111). Finalment exigeix que

la Geografia, la Història i l'Idioma que s'ensenyi a l'escola sigui la nostra i que les altres disciplines donades en valencià. Així haurem fet el primer pas en pro de l'atenció que li escau a la Pàtria per fer-la interessant (Salvador 1921: 111).

Pràcticament els mateixos valencianistes tornen a escriure en el número dihuité, el darrer de *Nostra Parla*, amb la inclusió d'Alexandre Bataller, vicepresident de la Diputació de València,

que escriu un article amb un títol indicatiu: «Parlem valencià». El polític considera que allò rellevant dels pobles no és la riquesa ni el poder, sinó que

la grandor i la glòria dels pobles, està en son esperit, que revela en les seves creències, en les seues costums, en les seues virtuts i en els seus defectes, que ell imposa en la seua parla, influint decisivament en les progressives evolucions de l'humanitat. On està la parla, està i mana l'esperit de la raça a la qual perteneix (Bataller 1923: 250).

Postula que els pobles que perden la llengua són vençuts i dominats pels que imposen la seua, per això opina que el ressorgiment de la llengua és el recobriment de la personalitat històrica.

Pel que fa a Eduard Martínez, participa en el número amb l'article «...I el rapsoda així cantà», en el qual lloa el llaurador valencià com a persona ferma que s'enfronta ben sovint a adversitats: «tu ets el combatut per les gelades, la sequia, la pedregada i els paràsits del camp» (Martínez Ferrando 1923: 253) i aprofita per considerar-lo «home-heroi. Jo et proclamo el més alt símbol de ma raça» (Martínez Ferrando 1923: 253).

Soto i Mas, ara com a president, també hi participa amb «València i Catalunya», en què reconeix que al Principat s'estan produint avanços reconeguts a nivell mundial i, en aquest quefer, reconeix la contribució de Nostra Parla.

Pel que fa al País Valencià, encara que és conscient que no pot percebre els avanços de la mateixa manera que des de fora, destaca que any rere any se celebren amb èxit diverses activitats com ara concursos de lectura infantil o l'Assemblea d'Enaltiment. Aprofita l'article, també, per anunciar que està preparant-se un nou concurs de lectura infantil i convida la societat valenciana a unir-se a Nostra Parla per despertar l'ànima valenciana.

En el seu article, l'artanenc Tomàs i Martí reflexiona sobre l'autoodi de molts valencians. Considera que, abans de passar a la reivindicació, cal combatre el prejudici que el català no és bonic. Per a ell, un altre temor prové de la suposada utilitat del castellà: «si anàrem a cercar una llengua d'utilitat màxima no seria certament la de Castella la que caldria adoptar» (Tomàs i Martí 1921: 255), per això reclama als amants de la llengua que aborden aquesta problemàtica perquè «a una voluntat forta d'esclavitzar, la venç una voluntat més forta de ser lliure» (Tomàs i Martí 1921: 255).

En darrer lloc hi intervé Adolf Pizcueta, autor de l'article «El llaç de la llengua». Segons ell, el llaç que uneix el Principat i el País Valencià és la llengua ja que, a mesura que el País Valencià intensifica el conreu de la llengua, també ho fa el suport entre els territoris del domini lingüístic, i tenint en compte aquesta capacitat d'unió, «és precís difundir-la per tot arreu com instrument de dignificació nacional i de realització dels nostres ideals superiors» (Pizcueta 1923: 256), i llavors tindrà lloc la unió amb Catalunya.

A banda de tot això, també es va publicar un text d'Eduard Martínez dividit. En el número 5 d'*Ofrena* hi ha la primera part de la *Síntesi de criteri valencianista*. Aquest fragment de tres pàgines inclou la introducció i una part del primer capítol titulat *El reialme de València partida de Catalunya*. En el text, Eduard Martínez Ferrando exposa el seu ideari, marcadament pancatalanista, tal com es pot intuir a partir de la citació inicial, de Maragall: «s'acosta el dia que serem tots uns» o, en paraules de Martínez Ferrando:

Pretendre, doncs, qu'el pensament valencià siga fecondat per si mateix es un absurd de lesa ideologia, que l'aspiració a un hermafrodisme espiritual que no pot conduir més que a l'esterilitat (Martínez Ferrando 1917: 3)

i també:

el valencianisme caminaria en fociçar-se als vells tòpics de «dolça llengua», «barraca», «dona valenciana», com fins ara, car el demés seran catalanistes. ¿En quines fonts, doncs, hi aniran els valencianistes a beure per a raonar son sentiment, si el valencianisme, com la falla del part de les muntanyes, no parí fins ara més que un minúscul ratolí? (Martínez Ferrando 1917: 3).

Opina que el valencianisme no té cap obra que trace un full de ruta en la línia d'obres com *El catalanisme* d'Almirall i veu els valencianistes abocats a treballar sota la influència catalana.

També caracteritza les dues branques del valencianisme. Aquesta és la seua opinió sobre el valencianisme autocentrat:

¿Creu algú que d'uns valencians com els actuals es pot esperar que es dediquin a una tasca de diferenciació respecte les demés nacionalitats ibèriques [...]? Si no volem perdre un temps preciós, que els pocs valencianistes que'n som ens consagrem a difondre la cultura catalana entre'ls valencians de bona voluntat, car tenint aquella un camí traçat, a nosaltres ja no'ns toca més que seguir per ell, ben segurs de que al final, trobaré reconstruïda la nostra nacionalitat (Martínez Ferrando 1917: 4).

Pel que fa al pancatalanisme, considera que

aspira a la reconstrucció i espadiment cultural de la Nació Catalana, que així fou coneguda al món en llurs jorns gloriosos, sens afegir els qualificatius de catalana i valenciana i mallorquina, per la identitat de la raça i de la llengua. Unió espiritual que si no es realitza farà que perilli l'art, el teatre, la literatura, de tots aquests pobles per no ser suficient la economia d'un sol d'ella per no a mantindre els propis luxes intel·lectuals. Aquella unió també implica una intel·ligència i una acció mancomunada per a una política comercial mediterrània al futur (Martínez Ferrando 1917: 4).

En el número següent, el sisé, continua el fragment restant del primer capítol i una part del segon, titulat *Revifalla nacional. Nous horitzons*, en què fa esment d'autors que van contribuir a fer que el país i la llengua intentaren recuperar l'estatus anterior, com ara Carles Ros, el Palleter o Pere Labèrnia.

En aquest context d'optimisme, considera que el País Valencià renaixerà: «correran els anys i el riu de la Pàtria Valenciana [...] tornarà a sa natural i primitiva caixa» (Martínez Ferrando, 1918b: 11) i també la llengua.

La darrera part es pot llegir al número 7 d'*Ofrena*, en què hi ha l'acabament del segon capítol i *l'Aplec documental històric sobre la catalanitat inconcusa de València*, conformat per fragments d'obres en què es fa referència als valencians amb la denominació de *catalans* o textos breus que constaten les similituds entre els habitants d'aquests dos territoris.

En la segona part del segon capítol es valoritzen fets recents com ara l'aplec al Puig de Santa Maria de l'any 1915, l'Assemblea Regionalista o l'aparició de publicacions com *Pàtria Nova* i es pregunta:

l'història ens diu qu'els nostres jorns de gloria coincideixen amb els que fruïrem d'autonomia, i quin dubte hi cap, que sols recobrant-la, ens ne serà més fàcil renovar, sinó superar, nostres èpoques d'or? (Martínez Ferrando 1918a: 6).

Aquestes tres parts van ser compilades i publicades per la Joventut Valencianista de Barcelona un any després, tal com ho recull la pàgina 11 del número 8 de *Nostra Parla* en una ressenya. Gràcies a la notícia de *Nostra Parla* sabem també que l'autor va canviar els títols dels capítols i també que n'inclou un, tot i que amb la mateixa informació: 1. *El reialme de València, Estat de Catalunya*; 2. *El decadiment valencià*; 3. *Revifalla nacional. Nous horitzons* i 4. *Aplec documental històric sobre la catalanitat inconcusa de València*. A banda d'aquests canvis, l'opuscle publicat també inclou una dedicatòria al malaguanyat Prat de la Riba.

Com veiem, els valencianistes de *Nostra Parla* estaven molt interessats a valoritzar la llengua catalana, amb constants referències al passat, a fer reflexionar els lectors sobre el present i a donar pautes per subvertir el futur incert. Al mateix temps, constataren la progressiva estabilització del nacionalisme i per això, a banda de marcar el full de ruta, expliquen les seues preferències a l'hora de dissenyar un futurible estat propi.

3. CONCLUSIONS

A partir d'aquesta anàlisi hem pogut verificar que l'entitat va desenvolupar una tasca significativa, especialment per la seua funció aglutinadora.

Quant a la visió nacional i lingüística, hem pogut comprovar que l'entitat aposta per la consecució d'un estat propi per als territoris catalanoparlants i que havia fet seu un argumentari sòlid, fins al punt que la situació de la llengua era la seua veritable preocupació, com bé demostren el nom de la revista i de l'entitat.

Quant a la Secció Valenciana, a través de les pàgines de la publicació podem dibuixar un valencianisme inquiet i capficat a difondre el revés històric que va patir el poble valencià arran de la pèrdua de l'autogovern, i gràcies a aquests articles tenim un termòmetre fidedigne de l'acceptació o el rebuig dels postulats nacionalistes.

Pel que als articles de valencianistes, no hi ha tanta diferència entre la quantitat d'articles en què es preocupen per la llengua i pel fet nacional. En aquest darrer cas, donen èmfasi i són fermes quant a l'alliberament del conjunt dels territoris catalanoparlants i critiquen els que defensen el valencianisme autocentrat.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Almela i Vives, F. (1921) [Editorial], *Butlletí de Nostra Parla (Secció Catalana)* 6, p. 106.
 Anònim (1921), [Editorial], *Butlletí de Nostra Parla* vii, p. 105.
 Anònim (1918), [Editorial], *Revista de "Nostra Parla"* i, pp. 22-23.
 Blanquer, J. (1918) «Nostre verb resurgent a València», *Nostra Parla. Agrupament de balears, catalans, rossellonesos i valencians* 4, pp. 91-92.
 Bataller, A. (1923) «Parlem valencià», *Nostra Parla* 18, pp. 220-221.
 Cucó, A. (1999) *El valencianisme polític. 1874-1939*, Catarroja, Afers.
 Graña, I. (1995) *L'acció pancatalanista i la llengua: Nostra Parla (1926-1924)*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
 Martínez Ferrando, E. (1923) «...I el rapsoda així cantà», *Nostra Parla* 18, pp. 251-253.

- Martínez Ferrando, E. (1918*a*) «Síntesi de criteri valencianista [III]», *Ofrena. Orgue de "Nostra Parla"* 7, pp. 6-8.
- Martínez Ferrando, E. (1918*b*) «Síntesi de criteri valencianista [II]», *Ofrena. Orgue de "Nostra Parla"* 6, pp. 9-11.
- Martínez Ferrando, E. (1917) «Síntesi de criteri valencianista [I]», *Ofrena. Orgue de "Nostra Parla"* 5, pp. 3-5.
- Martínez Ferrando, J. E. (1923*a*) «El valencia, llengua dels humils», *Nostra Parla* 13, pp. 191-193.
- Martínez Ferrando, J. E. (1923*b*) «Valencia, castellanitzada», *Nostra Parla* 13, pp. 193-194.
- Martínez Ferrando, J. E. (1923*c*) «Ço que deia el carter d'Amelie-les-Bains», *Nostra Parla* 13, pp. 194-195.
- Martínez Ferrando, J. E. (1918*a*) «Moment actual de la poesia valenciana [III]», *Nostra Parla. Agrupament de balears, catalans, rossellonesos i valencians* 4, pp. 92-96.
- Martínez Ferrando, J. E. (1918*b*) «Moment actual de la poesia valenciana [II]», *Revista de "Nostra Parla". Agrupament de balears, catalans, rossellonesos i valencians* 2, pp. 29-32.
- Martínez Ferrando, J. E. (1917) «Els dos esperits», *Ofrena. Orgue de "Nostra Parla"* 4, pp. 7-8.
- Mustieles, J. (1918) «L'anyor de la vida antiga», *Revista de "Nostra Parla". Agrupament de balears, catalans, rossellonesos i valencians* 2, pp. 32-33.
- Mustieles, J. (1917) «Prat de la Riba i Valencia», *Ofrena. Orgue de "Nostra Parla"* 1, p. 17.
- Ortí, B. (1918) «El idioma y la enseñanza», *Nostra Parla. Agrupament de balears, catalans, rossellonesos i valencians* 3, p. 64.
- Pizcueta, A. (1923) «El llaç de la llengua», *Nostra Parla* 18, p. 256.
- Pizcueta, A. (1921) «La llengua en el valencianisme», *Butlletí de Nostra Parla (Secció Catalana)* 7, pp. 107-108.
- Salvador, C. (1921) «L'ensenyança valenciana», *Butlletí de Nostra Parla (Secció Catalana)* 7, pp. 110-111.
- Soto i Mas, F. (1921) «Cal l'ensenyament de l'idioma valencià», *Butlletí de Nostra Parla (Secció Catalana)* 7, pp. 108-109.
- Tomàs i Martí, V. (1921) «Unes notes a prop de la situació actual del nacionalisme a Valencia», *Butlletí de Nostra Parla (Secció Catalana)* 7, pp. 114-11.
- Tomàs i Martí, V. (1923) «La lluita contra els prejudicis», *Nostra Parla* 18, p. 255.